

Отже, ринок молока є насиченим, на ньому існує конкуренція і йде “боротьба” за кожного споживача. Товаровиробникам молочної продукції доцільно розширювати свій асортимент, поліпшувати якість продукції, орієнтуючись на вітчизняних споживачів, і шукати закордонні ринки збуту, в тому числі для продукції тривалого зберігання. Це надасть шанс вітчизняним підприємствам не тільки закріпитися на українському ринку, а й розвивати систему лізингу як фінансового джерела для технічного оновлення сільськогосподарського виробництва і виходу його з кризи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Левчук Н. Стан виробництва, переробки та реалізації молока в Україні // Економіст. – 2003. – №10. – С.55-57.
2. Статистичний щорічник України за 2001 р. – К.: Держкомстат України, 2002.
3. Статистичний бюлетень за 2002р. – К.: Держкомстат України, 2003.
4. Основні економічні показники діяльності підприємств – суб’єктів підприємницької діяльності за 2001 рік.// Статистичний бюлетень 2002 року.
5. Петрович О. Деликатный товар. Украинский рынок цельномолочных продуктов // Продукты питания. – 2002. – №13-14. – С.4.

УДК 322.33.(477.46)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЧЕРКАЩИНИ

Л.П.Альошкіна, викладач

Уманський державний аграрний університет

У сільському господарстві результати виробництва безпосередньо визначаються кількістю обробленої землі, її родючістю та рівнем ефективності використання. Земля — головне джерело одержання продукції рослинництва, від якої, в свою чергу, залежить і виробництво продукції тваринництва. Таким чином, земля посідає особливе місце серед матеріальних умов надійного забезпечення країни продуктами харчування і сільськогосподарською сировиною, вона — найважливіша продуктивна сила сільського господарства.

Проблемні аспекти ефективного використання землі в умовах ринку широко висвітлені в роботах Саблука П.Т., Месель-Веселяка В.Я., Маліка М.Й., Федорова М.М. В основу нашого дослідження покладено матеріали використання земель підприємствами Черкаської області.

Забезпеченість населення області дещо вища порівняно з іншими регіонами. На одного жителя Черкащини припадає 1,5 га сільськогосподарських угідь, з яких 0,92 га ріллі (в Україні відповідно 0,87 і 0,68 га).

В нижче наведеній таблиці (табл.1) наведено основні економічні показники господарювання підприємств Черкаської області [3]. Дані таблиці показують, що за ряд аналізованих років значно збільшується площа сільськогосподарських угідь за рахунок залучення в оборот менш придатних земель. Розглянемо результати ефективності використання земель. Дані таблиці свідчать про те, що останніми роками ефективність використання земельних ресурсів знижується. Так, виробництво валової продукції на 100 га сільськогосподарських угідь в 2002 році проти 1990р. знизилась на 58,4% або на 139,8 тис.грн.; виробництво молока та м'яса також має тенденцію до зниження.

Досвід господарювання підприємств Черкаської області показує, що проблема ефективного використання земельних ресурсів може бути вирішена за умови детального аналізу стану закріплених за підприємствами земель, оцінки доцільності їх використання за призначенням, пошуку напрямів вивільнення частини з них для потреб виробництва сільськогосподарської продукції. При цьому йдеться не про зміну землевласника, а про зміну цільового використання земель.

Вирішення даної проблеми можливе на основі формування ефективного ринкового механізму господарювання, тобто комплексної, завершеної системи правових, економічних, організаційних та екологічних важелів: правил, норм, умов, нормативів та стандартів, спрямованих на забезпечення дотримання чинного природоохоронного законодавства та підзаконних актів нормативного характеру, так і на стимулювання діяльності підприємств щодо підвищення рівня екологічної безпеки переробного виробництва,

Таблиця 1

**Основні економічні показники
по всіх категоріях господарств Черкаської області**

Показники	Роки					
	1990	1995	1999	2000	2001	2002
Загальна земельна площа, тис.га	2092,1	2091,6	2091,6	2091,6	2091,6	2091,6
у т.ч. с.г. угіддя - всього	1421,4	1419,8	1456,1	1456,4	1457,1	1457,1
з них рілля	1297,1	1293,2	1282,3	1278,9	1278,8	1278,8
Посівна площа основних с.г. культур, тис.га - всього:	1298,3	1254,8	1240,9	1231,7	1240,2	1225,5
зернові культури	626,3	573,3	629,5	618,3	691,1	695,6
технічні культури	190,6	185,5	169,3	162,4	149,8	154,8
кормові культури	391,4	405,2	340,2	340,5	296,9	278,2
картопля і овочевобаштанні культури	90,3	90,8	101,9	110,5	102,4	96,9
Урожайність основних с.г. культур, ц/га :						
зерно	38,8	29,8	20,5	27,2	32,9	32,5
соняшник	21,5	15,3	12,7	13,4	9,3	13,6
цукрові буряки	292	219	145	177	168	183
картопля	115	107	60	109	94	90
овочі	142	115	98	155	151	165
Виробництво на 100 га с.г. угідь:						
валова продукція (в порівняльних цінах 2000р.), тис.грн.	336,4	223,9	209,2	189,1	197,0	196,6
молоко, тонн	70,42	51,23	36,77	34,27	36,89	38,41
м'ясо, тонн	13,75	6,76	5,23	5,09	5,41	5,88

зменшення масштабів нераціонального та нецільового використання природних ресурсів, створення мережі ринкових інституцій, які б регулювали закупівлю і збут продукції, формування об'єктивно стабільної ціни, збалансованої на основі попиту і пропозиції, участь держави в регулюванні ринкового середовища; удосконалення кредитно-фінансового забезпечення села шляхом реалізації положення Земельного кодексу України (створення аграрного банку, вирішен-

ня питання іпотеки землі); впровадження механізмів економічного стимулювання землекористувачів до підвищення родючості ґрунтів і поліпшення їх екологічного стану [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. А.Є. Данкевич Ефективність використання орендованих земель у сільськогосподарських підприємствах // Економіка АПК. – 2003. – № 12. – С. 36-39.
2. Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств Черкащини. Стат. збірник – Черкаси, 2003. – 63с.
3. Черкаська область в 2002 році. Статистичний щорічник – 2003. – С. 100-105.

УДК 631.164.23:631.115.8

ШЛЯХИ ІНВЕСТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОСЕРВІСНИХ КООПЕРАТИВІВ

В.В. Гелевер, аспірант

Одеський державний аграрний університет

Демократизація виробничих відносин та розбудова економіки України принесли сільськогосподарським виробникам не лише нові стимули, але й нові проблеми. Держава практично залишила аграрним підприємствам виконання тих функцій, які не є державними у країнах з цивілізованою ринковою економікою, таких як заготівля, збут і переробка сільськогосподарської продукції, забезпечення виробників матеріально-технічними засобами, надання технологічних і технічних послуг тощо.

В цих умовах, діючи як відокремлені ринкові суб'єкти, сільськогосподарські товаровиробники трималися певний час за рахунок недосконалості ринку, але цей шлях не мав реальної перспективи, оскільки ринок став насиченим, зросла конкуренція, внаслідок чого вони стали нездатними одночасно приділяти достатньо уваги веденню ефективного виробництва і здійсненню вигідних комерційних операцій.

Зміни, що відбулися в організації управління сільським господарством на макроекономічному рівні, докорінне реформування від-